

МОДЕЛЬ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Гіренко Сергій Петрович, Гіренко Оксана Анатоліївна

Харківський національний університет внутрішніх справ
61080, пр. 50 –річчя СРСР, 27, м.Харків, Україна

Представлена модель конфліктологічної культури науково-педагогічних кадрів вищих навчальних закладів, зазначені механізми, технології її формування, змістовні компоненти та рівні сформованості.

Серед пріоритетних професійних компетенцій сучасного педагога здібності управління конфліктними процесами в освітньому середовищі. Теоретико-методологічні підходи до професійної підготовки науково-педагогічних кадрів ВНЗ, концептуальні засади формування їх професіоналізму, культури та компетентності досить широко представлені в працях В.Андрущенко, В.Бондаря, В.Гріньової, Н.Гулій, О.Гури, О.Дубасенюк, Н.Кузьміної, В.Лозової, Н.Лосєвої, В.Семиченко, В.Сластьоніна та ін.. Разом з тим в наукових публікаціях практично не представлені дослідження конфліктологічної культури викладачів вищих навчальних закладів. На думку 42% опитаних нами у 2010 році викладачів, їх професійна діяльність супроводжується періодичними внутрішніми та міжособистими конфліктами 13% зазначають, що конфлікти на роботі відбуваються досить часто. Актуальність проблеми педагогічних конфліктів вимагає підвищення конфліктологічної компетентності викладачів та адміністрації ВНЗ.

З метою підвищення рівня конфліктологічної культури викладачів Харківського національного університету внутрішніх справ, починаючи з цього навчального року, в плани підвищення їх професійно-педагогічної кваліфікації включений навчальний курс «Конфліктологічна культура викладача ВНЗ. Технології управління педагогічними конфліктами». Курс складається з 18 навчальних годин та включає знайомство викладачів з прийомами, техніками, умовами та принципами управління педагогічними конфліктами.

Конфліктологічна культура викладача ВНЗ представляє собою динамічну системну характеристику, що відображає їх ставлення до конфлікту, як засобу досягнення певної педагогічної мети, регулює психоемоційні, когнітивні, мотиваційні, ціннісні, перцептивні процеси суб'єктів конфліктних стосунків і, таким чином, зумовлює певний тип поведінки в проблемній педагогічній ситуації. На нашу думку, модель конфліктологічної культури викладача ВНЗ має наступний вигляд:

Конфліктологічна культура викладача ВНЗ - динамічна сфера її соціально-професійного життя, що забезпечує спосіб нормативного та психолого-педагогічного управління її взаємодією з суб'єктами освітнього простору у складних взаємозалежних ситуаціях (конфліктах) з метою реалізації педагогічного процесу та регуляції психічних станів..

«Я-реальне» в конфлікті

Механізми формування конфліктологічної культури викладача:

Особистісно-орієнтовані (спрямовані на корекцію особистісних характеристик: самооцінки, самоприйняття, зменшення конфліктності, агресивності, підвищення самоконтролю на емоційному, мотиваційному та поведінковому рівнях, рефлексивних та аналітичних здібностей)

Професійно-орієнтовані (спрямовані на розвиток та виховання професійно-важливих якостей: стресо та конфліктостійкості, толерантності, варіативності раціональної та конструктивної поведінки в конфлікті, здібностей «конфліктоного менеджменту», внутрішніх спонукань до професійного самовдосконалення)

Технології формування конфліктологічної культури викладача

Традиційні: лекційно-практичні.

Інноваційні технології: навчання за допомогою мультимедійних засобів., тренінгові технології, технології контекстного навчання, ВУЗькопрофесійні ділові ігри, технологія підвищення конфліктостійкості «стрес-гра», технологія розвитку критичного мислення, технології експрес-аналізу конфлікту, технології діагностики конфліктогенів та суб'єктів.

Індивідуально-психологічний компонент

Соціально-комунікативний

Професійно-діяльнісний компонент

Особистісні показники: конфліктність, емоційна збудливість, самооцінка, самоконтроль,

Соціальні показники: відкритість, толерантність, критичність, стриманість, комунікабельність

Професійні показники: професійно-важливі якості, професійні знання, вміння, здібності та навички, конфліктостійкість, організаторські та

ВНУТРІШНЄ, ОСОБИСТЕ
Особистісні потреби, мотиви, конфліктологічний досвід, паттерни конфліктних переживань та поведінки

ЗОВНІШНЄ, СОЦІАЛЬНЕ
Професійна середовище та діяльність, соціальні та професійні вимоги, права, статус, колектив, клімат

Рівні сформованості конфліктологічної культури викладача:

1. **Частковий** - конфліктологічна компетенція;
2. **Достатній** - конфліктологічна
3. **Оптимальний** - конфліктологічна готовність;
4. **Високий** - конфліктологічна компетентність.

«Я-професійне» в конфлікті

Рис. Модель конфліктологічної культури викладача ВНЗ